

Diguem que sóc un que escriu

Maro Vassiliadu

Traducció: Jaume Almirall

Αέρηδες – *Torre dels Vents* ofereix l'entrevista de Maro Vassiliadu a l'escriptor Dimosthenis Papamarkos publicada al diari *I kathimeriní* [El Quotidià] el 14 de gener de 2020, que es troba en <https://www.kathimerini.gr/opinion/interviews/1059592/as-poyme-oti-eimai-enas-poy-grafei/>

Dimosthenis Papamarkos (1983) va causar sensació amb la publicació, el 2014, del recull de relats *Guiak* [Sang], que incorporen abundantament el dialecte albanès de la seva terra natal; un d'aquests relats figura en la secció de traduccions del present número. És també autor teatral i de guions per al cinema i per a històries il·lustrades.

Dimosthenis Papamarkos va créixer a Malessina de Ftiòtida —el segon de tres germans— i els pares no eren literats. «No, no tenen cap relació amb l'escriptura», diu. «Però el pare llegia molt, sobretot Història. I creia que un progenitor ha de descobrir els talents dels fills i ajudar-los a cultivar-los.»

Un dia que la mare tenia altra feina i no podia controlar els deures que tenia per a l'escola, el pare va llegir la redacció que havia escrit. «¿Estàs segur, marrec, que l'has escrita tu sol?», va preguntar-li. I més tard, quan va haver preguntat a la resta de la família i es va

haver assegurat que el marrec no l'havia copiada d'enlloc, va decidir que calia dirigir-lo cap a l'escriptura. «Tenia uns onze anys», recorda, «i malgrat tots els seus esforços per fer-me escriure, jo no “madurava”. Per això em va “untar”. Em va prometre les ulleres de sol que jo em volia comprar, a canvi del meu primer relat. I per al segon va dir que em pagaria mil dracmes per pàgina. Jo em pensava que n'havia rebut cinc mil, però no fa gaire em va dir que n'havia rebut setze mil».

Després les coses van anar soles: al petit Dimosthenis, encara que escrivia molt a poc a poc i, és clar, a mà, va comença a agradar-li el procés de l'escriptura. Redactava històries i les feia llegir als pares i als amics d'ells. I després això no bastava, perquè volia saber si els seus escrits valien res també per als desconeguts. Així, el pare, que va venir a Atenes, els va agafar i els va oferir a diferents editorials. Papamarkos tenia quinze anys quan es va publicar la seva primera novel·la, *La germanor de la pirita* (Armós, 1998), i divuit quan es va publicar la segona, *El quart genet* (Kedros, 2001); totes dues de ficció.

Sang en arvanítika¹

Enguany ja en farà 37. Fa anys que se'n va anar del poble. Va estudiar Història a la Universitat Capodístrias d'Atenes i és doctorand en Història de l'Antiga Grècia a la Universitat d'Oxford. Els últims relats que va oferir el seu pare a editorials es van incloure en el recull *MetaPoesia* (Kedros, 2012), ja que aleshores ell es trobava a l'estranger. Va tornar a Atenes, va residir al barri de Zografu i va buscar treball. Mentrestant, publicava en revistes literàries. El recull *Guiak* va ser publicat per les edicions Antípodes el 2014. El títol significa «sang» en arvanítika, i conté nou relats escrits en la parla local de Lòcrida, amb personatges que són soldats que van lluitar a la campanya d'Àsia Menor. La primera edició va constar de 1.000 exemplars i l'editor va pensar que potser n'havia d'haver imprès 5.000. L'escriptor el va considerar anticomercial, es va alegrar de la previsió optimista de l'editor i li va donar les gràcies per la confiança. Al capdavant *Guiak* ha venut fins avui 38.000 exemplars, un esdeveniment editorial que ha anat acompanyat de premis literaris. El llibre ha estat traduït recentment al rus i ha estat publicat per l'editorial O.G.I. dins la col·lecció «Biblioteca Grega».

Prenem cafè «americà» en una cafeteria de Pangrati, el seu barri actual. Per a ell és el novè del dia. Ha acudit a la cita en sortir del despatx on treballa per a un projecte televisiu de Faliro Productions —una història de terror— amb Iorgos Georgópulos, director, muntador i guionista. A finals del mes vinent apareixerà a les pantalles la pel·lícula «La balada del cor foradat», de la qual signa el guió juntament amb el director Iannis Ikonmidis i Kharis Langussis. La setmana vinent s'estrena al Teatre Stegi l'obra «Amansiment», amb direcció de Georgia Mavragani sobre un text seu. Immediatament després començarà a escriure una nova obra de teatre en el marc de la «Onassis Artistic Research Fellowship» que ha obtingut. Recentment ha estat publicada per l'editorial Polaris l'edició commemorativa de

¹ Arvanítika és el dialecte albanès parlat en alguns territoris de Grècia.

la novel·la gràfica *Erotókritos* (guió D. Papamarkos – I. Ragos, 2016), per celebrar-ne els deu mil exemplars, i ja s'està exhaurint.

Dimosthenis Papamarkos constitueix un notable cas d'èxit, amb trajecte ascendent en una dècada durant la qual el país va passar una profunda crisi econòmica. «Per què m'ha succeït això, em pregunteu. No ho sé», diu. «Al començament, vaig ser afortunat. La literatura i l'èxit de *Guiak* em van obrir portes. Pel camí vaig trobar persones de ment oberta, generoses, que van donar-me l'ocasió de provar també altres formes d'escriptura. Per a tot el que faig, l'element comú és la narració d'històries, i el recurs, el meu amor per cada gènere per separat.»

Amb *Amansiment* m'acosto a les meves obsessions

Escriu literatura, guions de cinema i de còmic, obres de teatre. Viu de l'escriptura, quelcom que, a Grècia, és com a mínim difícil. Penso si aquesta és una nova mena de literat polifacètic. «Com es considera a vostè mateix: prosista, guionista, autor teatral?», li pregunto.

«Se'm fa molt difícil respondre», diu. «No ho sé. Sempre he dit que per poder anomenar-te escriptor has de ser d'edat avançada amb molts llibres en el teu haver. O, si ets jove, haver-ne escrit pel cap baix cinc d'importants. Jo no sóc cap de les dues coses. Diguem que sóc un que escriu. De vegades per al teatre, de vegades per al cinema, de vegades literatura. Cap al final de la meua vida es farà el balanç, i segons què hagi escrit més, sabré com anomenar-me.»

—D'allò que escriu, què és més valuós per a vostè?

—Mentiria si no digués la literatura. És per on vaig començar, i d'alguna manera hi situo el meu centre. El que vull fer a continuació —i tornar-ho a fer— són guions de cinema. Potser el cine sigui un amor equivalent, i podria substituir un altre bon llibre només per una nova bona pel·lícula.

—¿Hi ha moltes històries dins el seu cap?

—La veritat és que no, no en tinc gaires. Senzillament, a temporades tinc alguna idea que em pressiona intensament per sortir. Tanmateix, sóc lent escrivint. Millor dit, lent i ràpid al mateix temps. És a dir, trigo bastant a resoldre'm i a processar el que sigui. Després faig un esprint. *Guiak*, per exemple, no tenia esborranys, va ser escrit a la primera. El mateix amb *MetaPoesia*. Hi havia la necessitat de mantenir el ritme de la llengua, el vaig escriure com si sentís que em contaven la història. El «representava» dins el meu cap fins que el vaig tenir, i després el vaig posar per escrit dotze o catorze hores seguides assegut al despatx. Així va sortir la història. Amb «Nóker», l'últim relat del recull, recordo que havia escrit unes mil paraules, quan algú em va interrompre. El vaig deixar estar i l'endemà el vaig reprendre tot des del començament. Va sortir completament diferent. Després de

Guiak, això ja no passa. Elaboro i reelaboro constantment la mateixa història. L'*Amansiment* es va crear d'una manera semblant, amb desplaçaments endavant i enrere.

—Conti'ns algunes coses d'*Amansiment*.

—És un text molt personal gràcies a la llibertat de la meua col·laboració amb Georgia Mavragani. L'escriptura teatral era lluny del que jo coneixia, quelcom que, d'una banda, em va agradar, i de l'altra m'ho dificultava inimaginablement. Temàticament s'acosta a coses molt personals a les quals retorno obsessivament: l'antiga mitologia i poesia escandinava, Heròdot, l'ocultisme i el xamanisme, des del punt de vista antropològic. Gràcies a aquest material, pots anar més enllà d'una narració realista, construir, en certa manera, un conte. Una paràbola en la qual funcionaran els mites i el simbolisme.

—El seu pare està satisfet, amb tot això?

—Em diu que està content. Però per a mi l'alegria és major, perquè d'alguna manera el seu esforç i el seu recolzament es justifiquen. No vull ni pensar quantes burles va haver de oatur un home que es presentava a les editorials dient: «El meu fill escriu: volen publicar el seu llibre?»

—En tot cas, amb les seves opcions d'escriptura, vostè s'arrisca.

—T'arrisques si tens res a perdre. Jo no tinc res a perdre, senzillament tiro endavant. No cal dir que voldria que el que faig tingués èxit, però al capdavant tampoc no té tanta importància.

Xénia Kalogeropulu i Konstandina Tàkalu en una escena de l'obra teatral *Amansiment*, de Dimosthenis Papamarkos